

Wužiwanje werbow w preteritumje

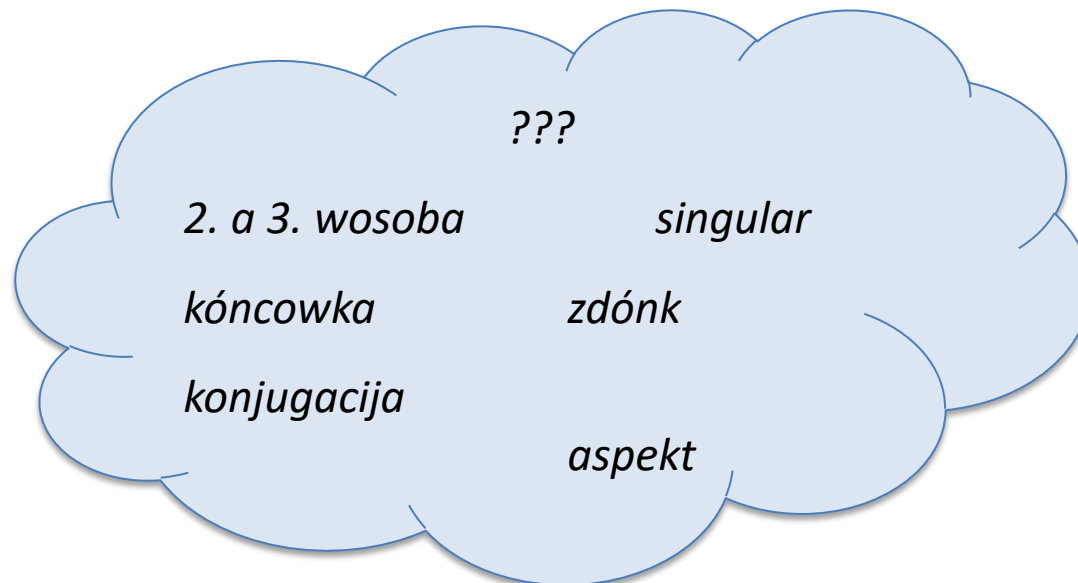

Tworjenje preterituma w serbšćinje

jasny princip tworjenja formow preterituma:

⇒ wotwisnje wot aspekta werba wužiwatej so

- a) rozdźelnej zdónkaj w někotrych konjugacijach
- b) rozdźelnej kóncowce w 2. a 3. wosobje singulara

Što stej wosoba a ličba?

- **wosoba**

1.	ja / mój / my
2.	ty / wój / wy
3.	wón, wona, wone / wonaj, wonej / woni, wone

- **ličba**

singular
dual
plural

Što stej kóncowka a zdónk?

- **kóncowka** (změni so při deklinowanju abo konjugowanju)

do wučb**y**, po wučb**e**,

pisam**m**, pisam**oj**, pisa**štej**

kóncowka -e zmjechči
předchadźacy
konsonant b → bj

- **zdónk** (džěl słowa, kotremuž so kóncowka připowěsnje)

do **wučb**y, po **wučb**e,

pisam, **pisam**oj, **pisa**štej

Kotre konjugacije mamy w serbšćinje?

infinitiw	wón, wona, wone	konjugacija
kupować	kupuje e	e -konjugacija
wuknyć	wuknje e	e -konjugacija
njesć	njese e	e -konjugacija
bić	bije e	e -konjugacija
lětać	lěta a	a -konjugacija
měšeć	měša a	a -konjugacija
warić	wari i	i -konjugacija
słyšeć	słyši i	i -konjugacija

Werby z wotchilacymi so formami

na přikład:	być	budu, budžeš, budžemy
	měć	mam, maš, mamy
	móc	móžu, móžeš, móžemy
	žwać	žuju, žuješ, žujemy
	wjesć	wjedu, wjedžeš, wjedžemy
	brać	bjeru, bjerješ, bjerjemy

Aspekt w serbšćinje

imperfektiwny aspekt

- nimale wšitke jednore werby: *bić, činić, prašeć so*
- nimale wšitke sufigowane werby (z přiwěškom): *zabiwać, začinjeć, woprašować so*
- wospjetny čin: *padać, praskać, pušćeć*

perfektiwny aspekt

- nimale wšitke prefigowane jednore werby (z předwěškom): *zabić, začinić, woprašeć so*
- jónkrótny čin: *padnyć, prasnyć, pušćić*

Tworjenje preterituma w serbšćinje

jasny princip tworjenja formow preterituma:

⇒ wotwisnje wot aspekta werba wužiwatej so

a) rozdźělnej zdónkaj w někotrych konjugacijach

*my **twarj**achmy – my **natwar**ichmy*

b) rozdźělnej kóncowce w 2. a 3. wosobje singulara

*wón **twarje**še – wón **natwar**i*

jenakej zdónkaj w někotrych konjugacijach

infinitiw	wón, wona, wone	konjugacija
kupować	kupuje	e-konjugacija
~~wuknyć~~	~~wuknje~~	~~e-konjugacija~~
njesć	njese	e-konjugacija
~~bić~~	~~bije~~	~~e-konjugacija~~
lětać	lěta	a-konjugacija
měšeć	měša	a-konjugacija
~~warić~~	~~wari~~	~~i-konjugacija~~
stýšeć	stýši	i-konjugacija

jenakej zdónkaj w někotrych konjugacijach

e-konjugacija *kupować (ip)*

kupowachmy

(kupowa-ě)

nakupować (p)

nakupowachmy

(nakupowa-ě)

njesć (ip)

njesechmy

(wón njese)

donjesć (p)

donjesechmy

(wón donjese)

jenakej zdónkaj w někotrych konjugacijach

a-konjugacija *lětać (ip)*

lětachmy

(lěta-é)

zlětać (p)

zlětachmy

(zlěta-é)

měšeć (ip)

měšachmy

(měše-é)

změšeć (p)

změšachmy

(změše-é)

mjez mjechkimaj
konsonantomaj
změni so a na e

jenakej zdónkaj w někotrych konjugacijach

i-konjugacija *styšec (ip)*

styšachmy

(styše-é)

zastyšec (p)

zastyšachmy

(zastyše-é)

BINGO z preteritumom

infinitiw	my ...
korčeć	korčachmy
trjebać	
zeškodžeć	
napicować	
njesć	
bojeć so	
šudrować	
rěčeć	
wudžěłać	
wulězc	

nadawk:

Tworće z tutymi werbami formy
 1. wosoby plurala w preteritumje
 a zapisajće je do hrajneho plana.

BINGO z preteritumom

infinitiw	my ...
korčeć	korčachmy
trjebać	trjebachmy
zeškodžeć	zeškodžachmy
napicować	napicowachmy
njesć	njesechmy
bojeć so	bojachmy so
šudrować	šudrowachmy
rěčeć	rěčachmy
wudžětać	wudžětachmy
wulězc	wulězechmy

rozdźělnej zdónkaj w někotrych konjugacijach

⇒ wotwisnje wot aspekta werba

e-konjugacija *wuknyć (ip)*

wuknjechmy

(wón wuknje)

nawuknyć (p)

nawuknychmy

(nawukny-é)

dalše přikłady: *kradnyć/pokradnyć, hinyć/zahinyć*

rozdźělnej zdónkaj w někotrych konjugacijach

⇒ wotwisnje wot aspekta werba

e-konjugacija *bić (ip)*

bijachmy

(woni bija)

pobić (p)

pobichmy

(pobi-ć)

dalše přikłady: duć/wuduć, hrać/dohrać, kćěć/rozkćěć

rozdźělnej zdónkaj w někotrych konjugacijach

⇒ wotwisnje wot aspekta werba

i-konjugacija *warić (ip)*

warjachmy

(woni warja)

nawarić (p)

nawarichmy

(nawari-é)

dalše přikłady:

twarić/natwarić, płaćić/wupłaćić

wozyć/nawozyć, prosyć/přeprisyć

zwučowanje z preteritumom

infinitiw	wonaj ...
dočinić	dočinitaj
bydlić	➔
zazwonić	➔
mjerznyć	➔
čuć	➔
zblědnyć	➔
přebasnić	➔
wuryć	➔
přesunyć	➔
bać	➔

nadawk:

Přirjadujće werbam prawe formy
 3. wosoby duala (muskej wosobje)
 w preteritumje.

zwučowanje z preteritumom

infinitiw		wonaj ...
dočinić (p)	dočini-ć	dočiništaj
bydlić (ip)	woni bydla	bydleštaj
zazwonić (p)	zazwoni-ć	zazwoništaj
mjerznyć (ip)	wón mjerznje	mjerznještaj
čuć (ip)	woni čuja	čuještaj
zblědnyć (p)	zblědny-ć	zblědnyštaj
přebasnić (p)	přebasni-ć	přebasništaj
wuryć (p)	wury-ć	wuryštaj
přesunyć (p)	přesuny-ć	přesunyštaj
bać (ip)	woni baja	baještaj

Tworjenje preterituma w serbšćinje

jasny princip tworjenja formow preterituma:

⇒ wotwisnje wot aspekta werba wužiwatej so

a) rozdźelnej zdónkaj w někotrych konjugacijach

*my **twarja**chmy – my **natwar**ichmy*

b) rozdźelnej kóncowce w 2. a 3. wosobje singulara

*wón **twarješe** – wón **natwar**i*

rozdźělnej kóncowce w 2. a 3. wosobje singulara

⇒ wotwisnje wot aspekta werba

e-konjugacija	<i>kupować (ip)</i>	<i>ty/wón kupowaše</i>
	<i>nakupować (p)</i>	<i>ty/wón nakupowa</i>
	<i>wuknyć (ip)</i>	<i>ty/wón wuknješe</i>
	<i>nawuknyć (p)</i>	<i>ty/wón nawukny</i>
	<i>njesć (ip)</i>	<i>ty/wón njeseše</i>
	<i>donjesć (p)</i>	<i>ty/wón donjese</i>
	<i>bić (ip)</i>	<i>ty/wón biješe</i>
	<i>pobić (p)</i>	<i>ty/wón pobi</i>

rozdźělnej kóncowce w 2. a 3. wosobje singulara

⇒ wotwisnje wot aspekta werba

a-konjugacija *lětać (ip)*

ty/wón lětaše

zlětać (p)

ty/wón zlěta

měšeć (ip)

ty/wón měšeše

změšeć (p)

ty/wón změša

i-konjugacija *warić (ip)*

ty/wón warješe

nawarić (p)

ty/wón nawari

słyšeć (ip)

ty/wón słyšeše

zastyšeć (p)

ty/wón zastyša

zwučowanje z preteritumom

→ lubować/so zalubować

Hačrunjež je wjele mužow zeznała, ... knjeni Wornarjowa jenož jónu. Swoje cyłe žiwjenje jenož toho jednoho ...

zwučowanje z preteritumom

→ lubować/so zalubować

Hačrunjež je wjele mužow zeznała, **zalubowa so** knjeni Wornarjowa jenož jónu. Swoje cyłe žiwjenje jenož toho jednoho **lubowaše**.

(p) so zalubowa-ć

(ip) lubowa-ć

zwučowanje z preteritumom

→ kradnyć/pokradnyć

Z Jurjom bě to tajka wěc – wón ... kaž rapak. Wčera ... z luksusoweho wobchoda drohotne časniki.

zwučowanje z preteritumom

→ kradnyć/pokradnyć

Z Jurjom bě to tajka wěc – wón **kradnješe** kaž rapak. Wčera **pokradny** z luksusoweho wobchoda drohotne časniki.

(ip) wón kradnje

(p) pokradny-ć

zwučowanje z preteritumom

→ twarić/přetwarić

Naš nan ... dvě leće dołho naše domske. Jako přenje ...
něhdyšu hródź.

(ip) woni twarja

(p) přetwari-ć

zwučowanje z preteritumom

→ twarić/přetwarić

Naš nan **twarješe** dvě leće dołho naše domske. Jako přenje **přetwari** něhdyšu hródź.

(ip) woni twarja

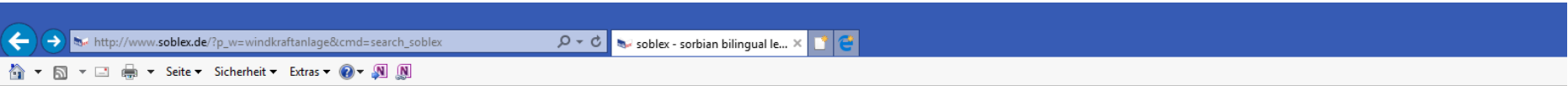
(p) přetwari-ć

⇒ cuze słowa

Wužiwanje SOBLEXA za šulsku praksu

- jako němsko-serbski słownik
- za gramatiske formy

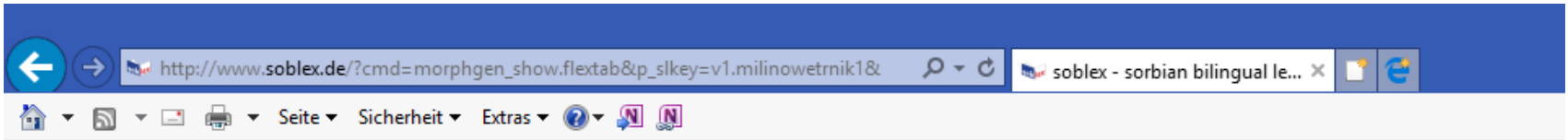
http://www.soblex.de/?p_w=&cmd=search_soblex

 *HORNJOSEBBSKO-
NĚMSKI SŁOWNIK*

  milinowětrnik ~a m Windkraftanlage

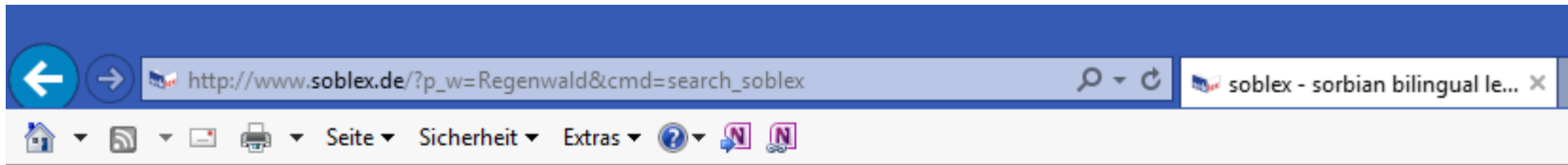

*HORNJOSERBSKO-
NĚMSKI SŁOWNIK*

Wortstamm	milinowětrnik
Flexionsklasse	Smh
Attribute und Flags	NomSg_Ø,Inanimatum

DEKL	
Gram. Code	Wortform
Nom/Sg	milinowětrnik
Gen/Sg	milinowětrnika
Dat/Sg	milinowětrnikej
Acc/Sg	milinowětrnik
Ins/Sg	milinowětrnikom

A

Keine exakten Treffer!

[🔍 Ähnliche Suchergebnisse](#)

ch_soblex

soblex - sorbian bilingual le... x

HORNJOSERBSKO-
NĚMSKI SŁOWNIK

A ▾

Regenwald

Keine exakten Treffer!

Q Ähnliche Suchergebnisse

flex **lěs** ~a m Wald, Forst; **bukowy** ~ († **bukowina**) Buchenwald; **ćernity** ~ Dorn(en)wald; **dubowy** ~ († **dubina**) Eichenwald; **chójnowy** ~ († **chójnina**) Kiefernwald; **jehlinowy** ~ Nadelwald; **kerčínaty** ~ Buschwald; **lučlinowy / niwowy** ~ Auenwald; **lisćowy** ~ Laubwald; **měšany** ~ Mischwald; **tropiski deščowy** ~ tropischer Regenwald; **twjerdolisćowy** ~ Hartlaubwald; **wysoki** ~ Hochwald

flex **regeneracija** ~e (sg dat || lok regeneraciji) f Regeneration

flex **regeneraciskji** Regenerations-

flex **regeneratiwny** regenerativ

flex **regenerator** ~a m Regenerator

flex **regenerjować** ~uju, ~uješ ip regenerieren

flex **regent** ~a m Regent

 HORNJOSERBSKO-NĚMSKI SŁOWNIK

A ▾ ×

Keinen Eintrag gefunden!

Wužiwanje korpusa HOTKO za šulsku praksu

- Hornjoserbski tekstowy korpus
- informacije na webstronje SI
- <http://www.serbski-institut.de/os/home/>
(<http://www.serbski-institut.de/os/hornjoserbski/>)
- zastup:

[https://kontext.korpus.cz/first_form?shuffle=1&corpname=o
mezeni%2Fhotko&queryselector=iqueryrow&default_attr=wo
rd&fc_lemword_window_type=both&fc_lemword_wsize=5&f
c_lemword_type=all&fc_pos_window_type=both&fc_pos_wsi
ze=5&fc_pos_type=all&remote=1](https://kontext.korpus.cz/first_form?shuffle=1&corpname=o
mezeni%2Fhotko&queryselector=iqueryrow&default_attr=wo
rd&fc_lemword_window_type=both&fc_lemword_wsize=5&f
c_lemword_type=all&fc_pos_window_type=both&fc_pos_wsi
ze=5&fc_pos_type=all&remote=1)

kon text

Query Corpora Save Concordance Filter Frequency Collocations View Help

Corpus: hotko

Search in the corpus

Corpus:

Query type:

Query: Keyboard

You can use the "down arrow" key to view recent queries [\(next tip\)](#)

[Specify context](#)

[Choose texts](#)

Query Corpora Save Concordance Filter Frequency Collocations View Help

Corpus: hotko | Query: Windkraftanlage (1 hit) ▶ Shuffle: ✓

Hits: 1 | i.p.m. : 0.02 (related to the whole "omezeni/hotko") | ARF : 1 | Result is shuffled

1 / 1

Line selection: simple | Attributes:

Plomjo produkuje milinu . Tute běle šćežory rěkaja wětrnikowe milinarnje (**Windkraftanlage**) abo milinowětrniki . W lěće 1991 schwali so w

1 / 1

https://kontext.korpus.cz/view?cbattr=word&attr_vmode=visible&pagesize=40&ref ... soblex - sorbian bilingual lexicon KonText - hotko / Verdampf... X

Seite Sicherheit Extras

KonText SyD Morfio KWords Treq | Wiki Podpora Biblio

Přihlášení Registrace English

Query Corpora Save Concordance Filter Frequency Collocations View Help

Corpus: hotko | Query: Verdampfer (2 hits) ▶ Shuffle: ✓

Hits: 2 | i.p.m. ^B: 0.05 (related to the whole "omezeni/hotko") | ARF ^B: 1.43 | Result is shuffled

1 / 1

Line selection: simple | Attributes:

- Němsko-hornjoserbski slow... ! tr. ! > wuparić , wuparjeć , wuparjować **Verdampfer** > wuparjak verdanken v . , zu v . haben
- Terminologija za předmjet c... Erz) wuparić eindampfen wuparić so verdampfen , verdunsten wuparjak **Verdampfer** wuparjeć eindampfen wuparjeć so dunsten , verdampfen , verdunsten wup

< >

1 / 1

Wutrobny džak
za Wašu kedźbnosć!

